

Statens medieforvaltning

TV2 AS
Postboks 2 Sentrum
0101 Oslo

Sak nr.: 2000/462	dok.nr.: 001
Date: 15/3.2000	
Arkivkode: 678.41	
Avd./Saksbeh.: _____	

Deres ref.:

Vår ref.: 2000/462 K CHL

Fredrikstad, 15. mars 2000

REKLAME FOR POLITISK BUDSKAP – VARSEL OM SANKSJON

Innledning

Statens medieforvaltning har vurdert reklameinnslaget sendt på TV2 13. mars 2000 kl. 18.54. Reklameinnslaget er vurdert i forhold til kringkastingslovens § 3-1 tredje ledd som lyder:

”Fjernsynsselskap kan ikke sende reklame for livssyn eller politiske budskap. Dette gjelder også tekstfjernsyn.”

Etter Statens medieforvaltnings vurdering er reklameinnslaget i strid med forbudet mot reklame for politiske budskap.

Sakens faktum

TV 2 sendte 13. mars 2000 et reklameinnslag for Norsk Sykepleierforbund. Reklameinnslaget er utformet som en filmsekvens fra et sykehusmiljø. Sekvensen begynner med at lyset blir slått på i en operasjonssal, hvor vi får se operasjonsutstyret. Filmen tar oss så med til sykehuskorridoren, hvor det sitter mennesker og venter. Deretter flyttes scenen tilbake til operasjonssalen, hvor en pasient ligger alene og venter. Vi ser legen gjøre seg klar og komme inn i operasjonssalen. Han ser seg rundt og finner ingen. Avslutningsvis ser vi en kvinnelig flyvertinne som vi får opplyst er sykepleier. Den visuelle fremstillingen følger denne teksten: ”OPERASJONSSALEN ER HER, UTSTYRET ER HER, PASIENTEN ER HER, LEGEN ER HER, OG SYKEPLEIEREN, SYKEPLEIEREN ER HER”. Reklameinnslaget avsluttes med en svart sladd med påskriften: ”Sensurert av TV2 av hensyn til norsk lovgivning. Se hele på www.tv2.no”. Det framgår ikke av innslaget at det er Norsk Sykepleierforbund som er annonsør. Fram til sladden er fjernsynsversjonen identisk med internettversjonen. Internettversjonen inneholder i tillegg blant annet teksten: ”50 000 mer til sykepleierne løser krisen i norsk helsevesen” og Norsk Sykepleierforbunds logo. På TV2s hovedside finnes dessuten en godt synlig peker med teksten «Se hele den sensurerte reklamefilmen».

Statens medieforvaltnings vurdering

Etter Statens medieforvaltnings vurdering er reklameinnslaget i strid med kringkastingslovens § 3-1 tredje ledd.

Etter denne bestemmelsen kan ikke fjernsynsselskap sende reklame for livssyn eller politiske budskap.

Postadresse:
Postboks 444
1601 Fredrikstad

Kontoradresse:
Storgata 15
Org.nr.:
974 760 711

Telefon:
69 31 90 30
Telefaks:
69 31 92 80

E-post:
postmottak@smf.no
Internett:
www.smf.no

Saksbehandler:
Carl-Henrik Lyngås

Hva som er reklame er nærmere definert i kringkastingslovens § 1-1 fjerde ledd, som lyder:

”Med reklame menes enhver form for markedsføring av en vare, tjeneste, sak eller idé mot betaling eller annen form for godtgjøring.”

TV2 har selv plassert innslaget i en reklameblokk. Vi går ut fra at TV2 har vurdert innslaget og anser det som reklame. Statens medieforvaltning forutsetter derfor at innslaget er reklame etter kringkastingslovens § 1-1 fjerde ledd.

Kringkastingslovens § 3-1 tredje ledd har følgende ordlyd:

”Fjernsynsselskap kan ikke sende reklame for livssyn eller politiske budskap. Dette gjelder også tekstfjernsyn.”

Spørsmålet er om Norsk Sykepleierforbunds fjernsynsreklame må regnes som et politisk budskap i kringkastingslovens forstand.

Begrepet ”politisk budskap” er ikke nærmere presisert i selve lovteksten. Lovens ordlyd gir derfor ikke et presist og klart avgrenset innhold av begrepet.

I lovens forarbeider, Ot. prp. nr 58 (1998-99) og Innst. O. nr. 82 (1998-99), er imidlertid rekkevidden av begrepet nærmere presisert. På side 22 i Ot. prp. nr. 58 heter det blant annet:

”Begrepet politiske budskap omfatter alle meddelelser uansett form som har til formål å fremme tilslutning til/påvirke opinionen i ulike politiske spørsmål/samfunnsspørsmål, både på det lokale, nasjonale og internasjonale plan. Regjeringen forutsetter i utgangspunktet at begrepet bør fortolkes vidt.”

Det er videre uttalt at:

”Forbudet rammer også reklame for politiske budskap fra arbeidstaker- eller arbeidsgiverorganisasjoner. Slike organisasjoner samarbeider ofte nært med politiske partier. Reklame fra slike organisasjoner vil som oftest ha til hensikt å påvirke opinionen i favør av ulike betingelser i arbeidslivet.”

Et flertall i Stortinget har sluttet seg til denne forståelsen av begrepet politisk budskap.

Det følger altså av forarbeidene til bestemmelsen at formålet med reklameinnslaget må tillegges stor vekt. Har reklameinnslaget som formål å fremme tilslutning/påvirke opinionen i ulike politiske spørsmål/samfunnsspørsmål, skal det mye til for at det ikke skal regnes som et politisk budskap. Det presiseres i forarbeidene at begrepet omfatter alle meddelelser uansett form.

Det aktuelle reklameinnslaget framstiller visuelt en sykehussituasjon hvor et viktig element i sykemiljøet mangler: sykepleieren. Dette blir understreket ved den teksten som følger den visuelle framstillingen. Avslutningsvis gir reklameinnslaget oss svaret på hvorfor sykepleieren mangler: Hun er blitt flyvertinne. Det implisitte budskapet er at dagens forhold for sykepleierne bidrar til at de velger andre yrker med bedre betingelser. Det er etter Statens medieforvaltning vurdering åpenbart at hensikten med reklameinnslaget er å påvirke opinionen i spørsmålet om sykepleierens lønns- og arbeidsvilkår. Reklameinnslaget gjør dette ved å sette fokus på sykepleierens betydning for helsevesenet. Det er også på det rene at det er en reklame fra en

arbeidstakerorganisasjon, selv om dette ikke framgår direkte. Etter vår vurdering må det aktuelle reklameinnslaget anses som reklame for et politisk budskap. Reklameinnslaget er derfor i strid med kringkastingslovens § 3-1 tredje ledd.

Statens medieforvaltning vil for øvrig bemerke at henvisningen til at man kan se hele reklameinnslaget på tv2s nettsider under enhver omstendighet må anses som «snikreklame» for politiske budskap. Statens medieforvaltning legger vekt på at henvisningen til den «usensurerte» versjonen av reklamefilmen er en integrert del av hele budskapet og derfor må ses i sammenheng med den såkalt «sensurerte» versjonen. Vi viser til Ot. prp. nr. 58 side 22, hvor det blant annet heter:

”Forbudet gjelder også der politiske partier og organisasjoner ønsker å markedsføre bestemte produkter eller tjenester, som eksempelvis klær, vesker eller lignende med politiske slagord eller symboler eller «opplysningshefter» om et bestemt tema. Andre eksempler er reklame for en opplysningstelefon eller websider om et bestemt tema. Regjeringen anser at slik markedsføring lett vil kunne oppfattes som «snikreklame» for det politiske budskapet. Forbudet er likevel ikke til hinder for reklame for bøker, aviser, tidsskrifter mv av politisk karakter, så lenge reklamen ikke benytter et politisk budskap i markedsføringen.”

Konklusjon

Reklameinnslaget fra Norsk Sykepleierforbund sendt på TV2 mandag 13. mars 2000 er i strid med kringkastingslovens § 3-1 tredje ledd som bestemmer at fjernsynsselskap ikke kan sende reklame for livssyn eller politiske budskap.

Etter forvaltningslovens § 16 varsles TV2 AS om at Statens medieforvaltning vil vurdere å ilegge sanksjon i form av overtredelsesgebyr etter kringkastingslovens § 10-2 for brudd på lov om kringkasting § 3-1 tredje ledd.

Vi viser til forskrift om kringkasting § 10-8 om opplysningsplikt og § 10-2 om overtredelsesgebyr etter skjønnsmessig fastsetting. Vi ber om å få opplyst hva TV2 har mottatt i vederlag for det aktuelle reklameinnslaget, antall fremvisninger og seertallene for disse.

Vi ber om at redegjørelsen sammen med TV2s uttalelse til saken sendes oss snarest og senest **innen onsdag 5. april 2000.**

Med hilsen

Ivar Andenæs
direktør

Carl-Henrik Lyngås
rådgiver